

*Маркович В. І., магістрант,
Іващук І. О., д.е.н.,
Івано-Франківський інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету,
vitam-89-89@rambler.ru*

СТРАТЕГІЇ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

Розвиток туризму потребує стратегічного підходу до його управління. Найбільш істотним важелем, спроможним забезпечити динамічний розвиток економіки України, є створення стратегії сталого розвитку туризму, оскільки відсутність повної достовірної та актуальної інформації щодо туристичних ресурсів, конкурентних переваг вітчизняного туристичного потенціалу і цільових туристичних ринків унеможливорює формування привабливого туристичного іміджу країни, високоякісного національного продукту та проведення ефективних заходів з його просування.

Проблемам стратегічного розвитку туристичної галузі присвячено праці багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених, однак, варто відзначити, ці дослідження відбуваються спонтанно, без чітко виражених цілей, що зумовлює недостатній аналіз умов і змін у зовнішньому та внутрішньому середовищі організації.

Проведені дослідження показують, що мережа туристичних інформаційних центрів недостатньо розвинена, відсутні туристичні представництва України за кордоном та офіційний інформаційний портал, за допомогою яких туристи, в тому числі іноземні, могли б отримувати інформацію щодо національного та регіональних туристичних продуктів.

На нашу думку, можливі два варіанти розвитку сфери туризму:

1) розвиток туризму здійснюється стихійно, на принципах саморегуляції. Недоліками даного варіанту є: уповільнення темпів розвитку туризму, поглиблення процесів «тінізації» та регіональних соціально-економічних диспаритетів; створення

негативного туристичного іміджу країни на міжнародному туристичному ринку, зменшення в'їзного туристичного потоку;

2) забезпечення сталого розвитку туризму через активізацію та впровадження ефективних механізмів державного регулювання. Перевагами цього варіанту є подолання негативних тенденцій у сфері туризму, покращення якості життя населення, забезпечення доступності туристичних ресурсів для всіх верств населення, збереження унікальних природних та історико-культурних ресурсів, посилення позитивного туристичного іміджу країни на міжнародному туристичному ринку, збільшення в'їзного туристичного потоку.

У зв'язку з недосконалістю даних варіантів, слід розглянути альтернативний варіант: практичне вичерпання можливостей саморегуляції сфери туризму в подальшому призведе до того, що неможливо буде забезпечити його сталий розвиток без заподіяння шкоди природним, культурним національним ресурсам та виконанням соціальних функцій, тому держава повинна передбачити заходи спрямовані на стримування стихійного розвитку туризму.

Даний варіант забезпечує сталий розвиток туризму через установа і підтримання рівноваги між збереженням природних та історико-культурних ресурсів, економічними інтересами і соціальними потребами та розвитком туризму, а також створення сприятливих умов для формування високоякісних національного та регіональних туристичних продуктів.

Формування стратегій сталого розвитку туризму знайшли своє відображення в роботах таких вітчизняних і закордонних вчених, як: Бакаєв А., Василенко В., Джеймс Л., Ковальов Д., Маркіна І., Мескон М., Майкл Е., Сумін В., Унковська Т., Юданов А. Серед вітчизняних вчених слід виділити: Алейнікову Г., Виноградову О., Виноградську А., Герасименка В., Коніщеву Н., Крачило М., Мацолу В., Михайличенко Г., Слепокурова О., Харічеву Г., Хозяїнова Є. та ін.

Наукове, методичне та кадрове забезпечення реалізації стратегій потребує державної підтримки перспективних прикладних досліджень у туристичній і курортній сфері через прийняття відповідної бюджетної програми.

Головними розпорядниками коштів державного бюджету, що виділяються для стимулювання сталого розвитку туризму, є центральний орган виконавчої влади у сфері туризму, інші центральні органи виконавчої влади.

Джерелами фінансування заходів з реалізації стратегій за рахунок місцевого бюджету є доходи місцевих бюджетів, що не враховуються під час визначення міжбюджетних трансфертів. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування разом з центральними органами виконавчої влади на договірних засадах беруть участь у спів фінансуванні окремих пріоритетних напрямів стратегії.

Державна фінансова підтримка сталого розвитку туризму розглядається як одночасне фінансування з державного та місцевого бюджетів. При цьому обсяг коштів з місцевих бюджетів не зменшуватиметься у разі фінансування визначених державою пріоритетів у сталому розвитку туризму.

Реалізацію стратегії передбачається ми пропонуємо здійснювати в три етапи:

- 1) масовий розвиток та формування інфраструктури туризму;
- 2) перехід до сталого розвитку (формування трансформаційного потенціалу сталого розвитку туризму і курортів в Україні);
- 3) функціонування туризму і курортів на принципах сталого розвитку.

Розвиток сфери туризму в цілому характеризується позитивною динамікою, зростанням кількісних та якісних параметрів в'їзного та внутрішнього туристичного потоку.

Проте на тлі загострення конкуренції на міжнародному туристичному ринку, загальносвітової тенденції до посилення ролі держав у забезпеченні сталого розвитку туризму, вітчизняний національний туристичний продукт стає все менш привабливим та конкурентоспроможним. Як наслідок, сфера туризму у державі не спроможна забезпечити повноцінного виконання економічних, соціальних і гуманітарних функцій, не сприяє збереженню довкілля та культурної спадщини, наповненню бюджетів усіх рівнів. Подолання наявних негативних тенденцій, створення системних та комплексних передумов для сталого розвитку туризму має стати одним з пріоритетних напрямів забезпечення сталого розвитку країни в цілому та суттєвою складовою у вирішенні питань підвищення якості життя населення.

Література

1. Стратегії сталого розвитку туризму і курортів в Україні: Указ Президента України від 17.09.1999 р. № 1132 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 10.
2. Калиновский С.С. Стратегический менеджмент туризма. [Текст]: учеб. пособие/ Калиновский С.С., Гончаренко П.А и др./ СПб.: Оркестр, 2006.